Să CITIM de Crăciun

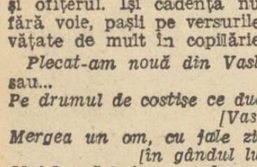

Crăciun ostășesc

Un Crăciun trist, în Moldova din vremea refacerii. Moldova cu sate pustiite de boli și jaf rusesc, cu lume inflămânzită, cu soldați istoviți de lupte și lipsuri. Și pe deasupra atâtor nenorociri cumplite, împlinindu-le de istov, se lăsa tot mai grea negura cruntă a descurajării, slăbirea credinței în izbânda sfârșitului.

In suflet cu o luminiță de nădejde, rămasă abia cât pâlpâirea unei candele, un ofițer tânăr își ducea soldații spre o tabără de formație pregătitoare luptelor.

Urcau un drumeag de colnic al județului Vaslui. Grăbeau să ajungă să poposească seara în vre-un sat.

Era doar ziua de Ajun!

Cu ochii înlăcrămați, se gândeau la Ajunul din alți ani. Colindele, cina tihnită, voioșia!

Acum, tăcuți, tărau unul după altul piciorul. Si nici îndemnul, nici gluma bietului ofițer, nu isbuteau să le lumineze cât de cât sufletele închise și încruntate.

Până la urmă a tăcut obidit și ofițerul. Își cadența numai, fără voie, pașii pe versurile învățate de mult în copilărie:

Plecat-am nouă din Vaslui...
sau...
Pe drumul de costișe ce duce la [Vaslui
Mergea un om, cu jale zicând [în gândul lui:
Mai lungă 'mi pare calea, acum [la 'ntors acasă,
Aș vrea să sbor...

Dar s'a oprit și a lepădat netrebnice din gând versurile celelalte.

El nu se întorcea biruitor acasă. Și îi părea fals și searbăd duhul poetului ce cântase pe eroii războiului de independență. Soldații lui acum, eroi înflămânziți, semănau, în mantalele lor petecite, mai mult convoiului din: Pohod na Sibir.

Iar cât despre aurita oaste împărătească, care în poezia lui Alecsandri „salută cu onor", pe „Românul care pleacă, trăgând al lui picior" — ofițerul copilandru rosti totuși, în gând, cea mai crâncenă sudalmă oastei împărătești, schimbată acum în hoardă de pradă.

Credința muscălească s'a dovedit și acum mincinoasă. Și în așa cumplite vremuri nu mai au bieții ostași români sprijin decât poate sus în cer la Mesia al dreptății, a cărui naștere s'ar cuveni cât de cât prăznuită în seara asta.

Prăznuită! Măcar un colț, lângă o vatră și fiertură caldă! Și cu nădejdea asta în suflet, au luțit pașii și pe înoptat au intrat pe ulița unui sat.

I se putea spune încă sat, fiindcă mai avea pe dâmb o biserică, mai rămăseseră întregi câteva case dealungul drumeagului plin de hârtoape. Dar încolo un pustiu mohorît ca de țintirim.

Au bătut la câteva uși. Au văzut bolnavi și morți uitați alături. Iar pe alocuri nici nu mai era cine să deschidă.

Au ocolit și au mers înainte. Se înopta de tot. La o margine de drum au făcut popas de noapte. Noaptea Ajunului! Ninge rar, ușor. Ca în cântecul de colind cădeau fulgii: Flori dalbe.

Au făcut foc de vreascuri, găteje și toate crăcile ce trozneau verzi ale unui păr sălbatec.

Au scos din desagi rămășițele de pâine uscată. Au muiat-o în apa sarbădă a zăpezii și — poate erau așa de tineri unii! — în apa sărată a lacrimilor ascunse.

Era trist popasul aici pe câmp în noaptea de Crăciun, dar era și mai strist gândul ce-i ducea spre tabere, spre lupte, spre moarte.

Și o moarte fără măcar nădejdea isbânzii le părea cu atât mai crudă.

Pâlpâia tot mai slab — mocnit, sub crăcile verzi — focul.

Și'n sufletele lor abia mai licărea gata să se stingă luminile de nădejde a izbânzii.

Ofițerul privea parcă străin în jur. Gândi cu nepăsare: Mâine are să fie troian înalt peste noi toți. Aprinse dela foc o țigară: moarte de glonț, moarte de ger, tot una! Și primi sfârșitul ăsta cu un fel de vole bună.

Soldații păreau resemnați la fel. Își făceau unul altuia căpătâi din trupuri. O roată de trupuri tinere vlăguite de desnădejde și trudă.

Și ningea de sus ca în colind: Flori dalbe.

Dar atunci, la biserica satului pustiit a tras cineva clopotul. O mână neînvățată l-a tras. Nu s'a înțeles din dangăt, dacă sună a sărbătoare ori a moarte.

S'au trezit din toropeală ostașii. A rostit unul: „Clopotul!" Ați auzit? E mâine Crăciunul!

Ofițerul, trezit, s'a înălțat în sus făcându-și cruce. Avea doar străbuni preoți pe plaiurile Suceviței și Dragomirnei. Și visase și el — când a pornit întâi la luptă — o Bucovină lipită iar Moldovei. Pentru visul ăsta vărsase sânge tânăr în câteva lupte. Pentru visul ăsta ar mai fi vărsat încă.

Numai dacă nădejdea izbânzei n'ar dăinui atât de slab de la o vreme. Atât de slab încât adineauri primise în gând să moară fără să mai lupte.

De nu l'ar fi trezit la vreme dangătul de clopot.

Dangăt ce i s'a părut că-i aduce aminte de o bisericuță de prin ținutul Suceviței. Acolo și-a trecut ofițerul copilăria. Un bunic bătrân cărturar și preot l-a împrietenit cu buchile. Istoria neamului românesc — necruțat de nici o jertfă — tot dela bunic a învățat-o. Iar colindului ce pomenea de „bădica Traian", bunicul i-a răstâlmăcit înțelesul.

Bădica Traian! Marele descălicător pe plaiuri dunărene! Atât de nevolnici și de săraci în credință să fie urmașii ostașilor lui!

S'a scuturat parcă de o vrajă întunecată. Și a strigat voios, cu glas ca din trâmbiță la un atac ce n'ar putea să fie decât biruința.

— Ia sculați băeți! Hai repede cu toții, și-mi cântați colinde, că mâine e Crăciunul!

Și s'a scotocit, a împărțit țigări, a făcut să învie focul, a cântat cu soldații la o laltă.

Erau oșteni de adunătură luați de prin toate ținuturile. Și totuși acum vorbele colindului erau în toate gurile aceleași.

Ofițerul îi opri deodată, înfiorat de siguranța izbânzii.

— Tu Pavel, ești de pe Mureș. Gheorghe, tu ești din Gorj, îmi pare! Și tu Ion ești moldovean de aici ori de dincolo de Prut! Iar eu, băeți, am strămoși în ținutul unde este mormântul lui Ștefan. Ștefan cel Mare! Ați auzit de dânsul!

—Ei, văzurăți, fraților, că frați trebue de acum să ne spunem; că din ori și ce parte ne-au adus necazurile acuma, toți — ca să slăvim nașterea sfântă de astăseară, cântarăm la fel, în vers și în vorbe, acelaș colind. Și colindul, știți doară, n'a fost ticluit anume. O fi bătrân de multe veacuri. Moși și strămoși l'au cântat la fel în seara asta. Și văzurăți? Colind din Moldova, colind din Ardeal, colind dela Munteni, tot la fel fost-a. Vers și cuvânt. Apoi ce dovadă mai luminoasă ca asta, că un singur neam suntem, că un singur neam am fost întotdeauna? Rupt în bucăți, robit la mai mulți stăpâni, un singur neam suntem, dintr'o matcă ne tragem; și cum n'am pierit veacuri, n'om pieri nici acuma. Și ne-om uni laolaltă iară, oricâte necazuri am mai avea de trecut încă. Are să cadă granița spre Mureș, frate Pavele, are să cadă garnița și spre ținutul cu mormântul lui Ștefan, toate au să cadă. Mă îndoiam o clipă, dar acum, cu voi, în noaptea asta...

Nu prea era ofițerul meștesugar al cuvântului. N'a isprăvit precum ar fi vrut, frumos, fraza. A pus unui soldat mâna pe umăr:

— Ia zi tu Pavele, că zici mai bine:

Această noapte
e pentru noi
Cea mai frumoasă
din sărbători.

A zis Pavel, a cântat Gheorghe, au râs și glumit ceilalți. Au trecut cu colindul până la urarea de Sân Vasile, numai de drag să mai audă:

S'a sculat mai an
Bădică Traian!

Apoi ca să-și mai desmorțească picioarele au jucat în jurul focului Hora unirei! A unirei celei mari pentru care aveau încă odată să lupte, să rabde, să moară.

Erau totuși voioși acum cu toții. Foamea ce mocnea era potolită de o țigară a domnului ofițer. Și noaptea de Ajun trecea vesel ca la o șezătoare.

Spre zori, ninsoarea a contenit. Țiuia doar vântul cu glas de nai subțire. Le-a adus aminte de cobze, de hore, de fete și neveste. Aducere aminte cu glume și cu haz. Sus se însenina cerul. După un nor se arată luminos — ca steaua din Bethleem — un luceafăr. Iar în sufletele lor, nădejdea lumina iar ca o măreață făclie sfântă.

Și Cel a cărui naștere o slăveau în colinde, nu le-a desdesmințit la sfârșit nădejdea.

LUCREȚIA PETRESCU

Colindă

Colindă, colindă...
Am pornit pe drumul de sară
Și-am ajuns la casa voastră iară,
Să v'aducem veste de bucurie
Că Moș-Crăciun la voi o să vie.
Și-am venit să vă spunem că chiar acum
Să ieșiți să dați zăpada din drum,
Că-l împiedică barba și genele,
Și nu vede 'n cale troienele,
Și-i minunăție întreagă
Ce frumuseți are bătrânul în desagă.

Colindă, colindă...
Noi venim din Ardeal, depe Câmpul Pânii,
Să vă spunem să legați seara asta cânii,
Că prea hăuesc la trecători
De pare c'ar fi și ei colindători,
Umblă din ogradă 'n ogradă
Cu colaci înșirați pe coadă.
Moș Crăciun a fost în junie păcurar,
Vrea să știe cânii lângă oi, pe hotar,
Că pe dâra asta de lumină
Ar putea dihăniile la turmă să vină...

Colindă, colindă...
A intrat Moș-Crăciun în obor,
Ia luați capacul dela cuptor,
Că purcelul bate din ureche sfârâit,
Că șoriciul i s'a prea rumenit,
Și curcanul cere jar mărunt,
Și să-i mai dați cu pana cu unt,
Cât pentru cârnați, aflați că pe noi
Nu ne supără mirosul de usturoi,
C'am colindat și pela Iordan
Și-am prins gust de usturoi și de hrean.

Colindă, colindă...
Ia deschide ușile, boereasă,
Să intre moșul cu belșugul în casă,
Și pe toți să ne miruiască
Cu binecuvântarea lui cerească.
Și să aducă asupra noastră zori
De pace și de bucurie purtători,
S'aducă 'n țară lumină și dreptate
Și celor mulți și buni multă sănătate!...

I. U. SORICU

UN dar de Crăciun

Era în ajunul Sărbătorilor Crăciunului și Ionică, băiatul potcovarului din Cărămidari, nu mai putea de bucurie. Par'că lucra pe ghimpi, trăgând din zori până 'n noapte la foale, întețind mereu focul și apucând și el ciocanul, din când în când, bătea fierul roșu cu putere, în tact cu taică-său, meșterul Costache.

Din ce îi dăduse taică-su, strînsese, ban cu ban, câțiva lei, pe cari îi și visa uneori, numărându-i și părîndu-i-se că i-a pierdut.

Cum se deștepta, a doua zi, se căuta în buzunarul pantalonilor, unde îi ținea într'o batistă, strînși și înodați, ghemotoc, la un colț, socotindu-i iar și iar și suspina ușurat, când vedea că nu-i lipsește nici unul și că erau acolo toți cei douăzeci și șease lei ai lui.

Ce nu putea el face cu atâta bănet! Ce mai plimbare și petrecere pe el!

Dacă s'ar duce la menajerie, ca să vadă și el elefanți stând pe scaune, maimuțele dându-se peste cap și făcând tot soiul de giumbușuri?

Sau, mai bine, să-și cumpere o stea frumoasă și să se învoiască și cu Petrică al vecinului și cu Năică de peste drum, să colinde împreună și să câștige parale, nu glumă!

Gândul îi sbura, însă, mereu la soldații de plumb și jucăriile zărite, într'o seară, la o fereastră mare, luminată ca ziua, de pe calea Victoriei.

Nu putea să mai uite ce văzuse acolo. Ce frumos stăteau în rânduri și companii, cu armele la umăr, soldații din toate armele, și atâtea și atâtea jucării, maimuțe, ursuleți și Miky-Mouse, toate gata să-i sară în brațe, de nici nu mai știa pe care să-și pună ochii!...

Nu! Mai bine să-și ia din plată un plugușor mic, cu brăduleț, cum n'au văzut nici Petrică, nici Năică, tovarășii lui de joacă.

Ce-o să se mai mire și ei! Și ce o să mai rîdă cu toții!

Gândindu-se și socotindu-se astfel, cu mâna dreaptă trăgea foalele, suflând în cărbuni, în vreme ce cu stânga își pipăia ghemotocul cu bani din buzunar, ne mai putând de bucurie că-i simțea pe toți acolo.

Îl năpădea sufletul o nespusă bucurie. Și cum taică-su îl trimisese ca s'aducă niște unelte, cumpărate din târg, Ionică, vesel peste fire, porni spre fierărie.

Isprăvi într'un suflet tot, cum îi spusese taică-su și, cu lucrurile subțioară, se îndreptă spre prăvălia cu jucării.

Toate se aflau la locul lor. Par'că îl așteptau. Și fără voie aduse mâna la buzunar. Se rezimă de geam. Banii pieriseră. Se scotoci prin toate buzunarele. Nicăeri nimic. Bâgă până 'n cot mâna în buzunarul unde îi ținea și cu degetul pipăi locul unde se descususe buzunarul.

Cătă speriat și îngrozit deabinele pe zăpada ce cădea mereu, într'un val molcom, neadormit. Pe acolo, undeva, în zăpadă, era și averea lui, banii strînși cu atâta trudă.

Îi veniră lacrimi în ochi. Dar se uită lumea la el și se rușină. Se strecură prin mulțime, fără să-i lasă din minte banii pierduți.

Adormi suspinând. Și îi visă toată noaptea. Se făcea că îi găsise și, plin de bucurie, începea să-i numere. Erau mulți de tot și nu isbutea să-i numere pe toți.

Apoi îi pierdea din nou, grămadă, și-l podidea plânsul, părându-i amarnic de rău, pentru tot ce pusese la cale de atâta timp și pentru tot ce pierduse.

*

A doua zi taică-su îl trimise iarăș în târg. Bucuria lui!

Dar acuma?

Îl umfla plânsul...

Ce să mai caute pe la vitrina cu jucării? Toți pot să-și aleagă câte ceva... Numai el, nimic.

Și dus de gândul acesta, se feri ce se feri și tot în calea Victoriei nimeri. Așa că, deodată, cum stătea și se uita la jucării, se pomeni împins și dus prin îmbulzeală, încolo, prin mijlocul străzii furnicar de lume îngrămădită.

Deodată îl împinse valul mulțimei și îl luă aproape pe sus, văzându-se repezit lângă zidul unei case mari. Iar după vreo câteva clipe, o fetiță de vreo cinci ani, cu un clondir în brațe, ajunse lângă el.

Însă, micuța cum era, îureșul o trânti pe trotoar, făcându-i tândări clondirul plin cu untdelemn.

Fetița se porni pe plâns, mai ales că sângele îi curgea dintr'un genunchiu și din mâna stângă.

Ionică era gata să intre în gangul casei aceleea, lângă care îl împinsese îmbulzeala.

— Ai și tu cu mine! — îi zise fetiței, care îi dete mâna, îngânând printre suspine:

— Și... s'a spart... clon...di...rul, Și-o să... mă bată... ma...ma!...

— De ce să te bată? — se miră Ionică.

— N'are undelemn și n'are nici parale...

— Cât costă?

— Șealsprezece lei.... o jumătate kil...

Și se porni pe plâns.

Lui Ionică îi plăcură răspunsurile micuței. Scoase batista și îi legă palma, zicându-i:

— Ai cu mine la farmacie să-ți puie doctorii unde te-ai tăiat, c'așa mi-a făcut și mie odată...

— Da de unde banii? — întrebă micuța.

Ionică și-aminti că și-a pierdut averea. Cu bănișorii lui ar fi putut să cumpere untdelemnul fetiței.

Luminat, însă, de un gând, zise:

— N'avea grijă! Ești cu mine! Și o apucă strâns de mână.

Mititica nu se împotrivi. Ionică cu ea de mână se îndreptă spre o farmacie, mândru că putea face un lucru ca lumea.

Când intrară în farmacie, lumea se îngrămădi la fereastră și câțiva din grămadă intrară după copii, neștiind de ce-i vorba.

— Ce are?

— E bolnavă.

— Nu. Zice c'a călcat-o...

— Da' frate-su... De ce n'a păzit-o?

— El trecuse strada mai înainte...

Atâtea întrebări și răspunsuri ce se auzeau în jurul copiilor, în vreme ce farmacistul spăla mâna fetiței, și o bandajă bine.

Însă lui Ionică îi veni în gând teama micuței...

Cum s'o scape el de bătaie? Că la el parale, neam! Se bătu cu capul ce se bătu, apoi, se îndreptă hotărît spre lumea strânsă în jurul lor:

— Da' i vorba că i s'a spart clondirul cu undelemn... Și alți bani, iască!... De unde?... Că bani sunt ăia șeai spre zece lei! O s'o bată, s'o svânte!...

— Ești fratele ei? — îl întrebă unul, punându-i doi lei în mână.

Iar Ionică, fără să clipească:

— Nu, eu sunt tovarășul ei de joacă și mi-e milă, c'o bate rău...

Toți cei de față scoaseră, cât ai clipi, câte un leu, doi, așa că Ionică se pomeni cu pumnul plin de bani, umblând pe stradă, cu micuța alături.

Și ținând-o strâns de mână:

— Ai, să-ți iau undelemn!

Iar după ce eșiră din băcănie cu clondirul cu undelemn, băiatul văzu că îi mai rămăsese șealsprezece lei.

Îi petrecu un flor de bucurie.

Tocmai bănușorii lui! I-i dase Dumnezeu... Ce mai jucărie o să își cumpere! Să îi se scurgă ochii celorlalți după ea.

Însă un alt gând îl întunecă.

Banii ăștia nu erau ai lui. Îi adunase pentru micuță și firește că erau banii ei.

Ia, mai bine, să facă ei ceva deplin.

Tot atât de hotărît, ca în clipa când intrase cu ea în farmacie, se îndreptă, cu ea de mână, spre prăvălia cu jucării. Și când ajunse o puse să-și aleagă o păpușică, nimerindu-se să coste cincisprezece lei.

I-o dete într'o cutie de mucava și ducându-i ei clondirul o duse până acasă, mulțumit peste fire pentru frumosul dar făcut micuței care, la despărțire, lăsă cutia cu păpușa și clondirul jos și, luându-l de gât, îl sărută pe amândoi obrajii...

N. FORA

Colind

Hoi leroi, leroi,
carele cu boi
suie în poveste
ciucuri albi cu veste
scuturînd colindă
pe cărări de-oglindă,
aurind prin case
foșnet de mătase,
dăruind ogoare
cu belșug și soare

Hoi leroi, leroi,
îngeri albi în roi
cântă la fereastră,
— pasăre măiastră.
Cad fuior din cer
rugile de-oier.
Magii, plini de har
poposesc cu dar.
Steaua n'a apus:
ca o tainà — sus

Hoi leroi, leroi,
turmele de oi
îngenunche 'n drum...
zările sînt fum...
Steaua luminează,
pruncu 'n som visează.

Somnului solie
— vis de colilie.
Se dărîmă veacuri
pentru lume—leacuri.

Hoi leroi, leroi,
cad lumini în ploi.
Staulul e-argint...
Gînduri rele — mint.
Precista veghează
lîngă prunc — o rază.
Ingeri ning pe cale
flori de osanale,
și'n străfund de glod
plînge-amar Irod...

DAN BALTEANU

În noaptea de CRĂCIUN

Mamei

Se vor opri în noaptea de Crăciun
La geamul luminat colindătorii;
Tu să-i primești cu suflet cald și bun
Și'n noaptea strămoșescului Crăciun
De mine-ți vor vorbi toți cântătorii!....

Eu, singur și uitat între străini,
Voiu rătăci cu sufletul la tine,
La bradul strălucind între lumini,
De care poate tu ai să anini
O caldă bucurie, pentru mine...

Ai să m'aștepți în noaptea de Crăciun
Cu ochii plini de sfânta bucurie,
Din rătăcirea lumei să m'adun,
La vatra strămoșescului cătun,
Să potolesc o inimă pustie...

De bradul strălucind vei anina
Cu fiecare gând, o bunătate,
Și 'n noaptea de Crăciun te vei ruga
Să fie-aevea așteptarea ta:
Copilul drag să-ți vină de departe.

Și 'n farmecul colindelor de prag
Vei plânge, mamă, singură, uitată.
Din toți copiii eu ți-am fost mai drag.
Și-ți voi trimite gândul meu șirag
Să-ți fie bucurie luminată!

Se vor opri în noaptea de Crăciun
Copii sărmani să-ți cânte o colindă;
Tu să-i primești cu suflet cald și bun
Și cântecul din noaptea de Crăciun
In gândul tău cu drag să mă cuprindă!...

ALEXANDRU NICORESCU

DIN ALTE VREMURI

Alaiul de CRĂCIUN în vremea lui Ștefan Vodă Surdul

Fusese o zi urâtă ajunul Crăciunului, anul mântuirii 1591.

In acest an se afla pe tronul Valahiei Vodă Ștefan zis Surdul, care avea ca Mare Postelnic pe Mihai, ce mai târziu fu vestitul Domn Mihai Viteazul.

Se crăpase de ziuă, cerul era tot plumburiu, iar crivățul vâjia trist, adunând zăpada de pe uliți și frângând fără milă copacii. Încă de dimineață târgoviștenii năpădiseră ca un puhoi la biserică, spre a vedea alaiul Domnesc.

In mijlocul pădurii de lângă râul Ialomița, care se întindea până dincolo de casa maiorului veteran Ion Dobrescu, azi d-na colonel Piperescu, din calea Domnească 161, era așezată Curtea Domnească.

Două porți grele de blăni groase de șteiar, străpungeau zidul și fiecare avea câte o turlă sprijinită pe bolți, de unde păndeau străjerii. De jur împrejur, ocolitor pe dinafară, un șanț adânc, umplut cu apă, făcea ca nimeni să nu se poată apropia de Curtea Domnească.

Iată că poarta curții se desface în lături cu sgomot, iar din preajmă unde se afla oștirea venită încă înainte, se aud sunând trâmbițele. Era Vodă Ștefan, înconjurat de curtenii, înveștmântați cu anteree suvair albastru, încinși cu șal roșu cu flori în fir de aur, din care o poală se slobozea pe coapsa stângă. Pe sub giubele de pambu stacojii, îmblănite cu samur, purtau cataveici scurte, numite fermenele; câte o broderie de fir de aur și cu tertel le acopereau tot pieptul. Pe cap mulți dintre ei aveau işlic de o circumferință mai-mai de patru palme. In picioare purtau cisme de piele roșie. Toți erau călări. Când Domnul se afla pe pragul porții, de pe zid începeau să detune balimezurile de cireș, legate în cercuri de fier.

Și mai înainte ca Vodă să treacă podul, oștirea se așeza formând alaiul: In frunte era Vel-Aga călare pe un cal bălan, apoi surlari, călărimea, tălpași, după care urma Vodă cu Marele Postelnic Mihai și cu toți ceilalți boeri; în urma lor veneau fustași, tulumbagii și alaiul se închidea cu sulițari călări. Mergeau cu toți la Biserică; în curte îi aștepta meterhaneaua (muzica) și toate breslele cu starostele lor; iar în amvonul bisericii, Mitropolitul cu crucea în mână și înconjurat de tot clerul bisericii, îi ieșea întru întâmpinare.

După sfârșitul sfintei slujbe alaiul se întorcea înapoi la Curte, în aceeași orânduială cu care venise.

In timpul lipsei lui Vodă dela Curte, copiii de casă grije avuseseră a întinde masă mare în Spătărie.

Pe acea vreme, cel mai mare ospăț nu cuprindea multe feluri de bucate; așa că, după ce se mâncă caltaboșul, se aduse carne de porc cu varză acră, și se termină cu cârnați de purcel fripți la grătar.

La masă pe lângă părete stăteau înșirate în rând, mai multe ulcioare pântecoase, pline cu vin de Drăgășani și Nicorești, iar la spatele fiește căruia boier se afla câte o slugă.

In timpul mesii, meterhaneaua cânta în curte, iar taraful de țigani lăutari, în casă.

Măscăriciul Curței Domnești, cum începeau lăutarii din cântat, numai apuca a spune fel și chipuri de năsbâtii făcând a râde și a se înveseli toți mesenii, căci toată omenirea trebuia a fi veselă de această sfântă zi.

Și după băutul cafelei și fumatul tutunului din narghelele, invitații se ridicau dela masă și plecau pela casele lor.

Colonel POPESCU-LUMINA

CE-AM putea citi de sărbători

Fără îndoială: sărbătorile (și sărbătorile Crăciunului, în deosebi) constituesc timpul cel mai prielnic în care s'ar putea ceti. Deslegați de grija ocupațiunilor cotidiane și îmbiați de focul potolit dela gura sobei — acum ne-am putea duce, — în libertate, — cu imaginația, pe meleagurile tuturor irealităților, acuma am avea tot răgazul să studiem, să visăm sau numai să admirăm pe toți aceia cari — mai mult sau mai puțin dibaci — împletesc pentru noi firele de aur ale scrisului ales.

Iată de ce m'am gândit să prezint — cu prilejul fericit al acestor sărbători creștinești, câteva lucrări — în ultimul an apărute — care ar putea să alcătuiască o foarte bună lectură. Mă voiu adresa tuturor, variat și multiplu — prin recomandări scurte și precise, care — de fapt — reprezintă adevărata garanție.

Voiu începe cu cei mici. Pentru copilași (6—14 ani) d-na col Titela Haque, atât de iubită de copii, sub denumirea de Tanti Radio — a publicat, în editura Națională-Ciornei — o aleasă înmănunchere de 6 povești — sub titlul „Clopoțel de aur". Sunt basme cu zâne și cu smei, cu balauri și cu fetițe cuminți, cu fii de împărat și babe-hârci, scrise pe o gamă duioasă și pe un portativ modern. E o carte de minuni care dă pe față și bunătate și fantezie și talent — dar mai ales dragostea pentru cei mici.

Celor dornici de o lectură ușoară și — oarecum distractivă — le recomandăm cartea de nuvele pe care, sub titlul „Scrisoarea din Cogealac" — o tipărește editura „Universul". Autorul ei, d. I. Boteni — apreciat prozator din epoca fericită a „Semănătorului" — readuce atmosfera rustică sănătoasă sau amintiri anecdotice din viața de dascăl — isbutind să ne facă să-l citim cu plăcere. E o carte curată în care slăbiciunile omenești sunt prezentate cu haz și seninătate, prin întâmplări nu totdeauna bine conturate.

Pentru iubitorii de traduceri îngrijite — am toate cuvintele bune mai ales că, la noi, se fac atât de rar. Iată de ce se merită să fie cunoscută minunata tălmăcire — și ca fidelitate și ca limbă românească — pe care prof. Ion M. Gane ne-o oferă din Alfr. de Musset. E vorba de comedia în 2 acte „Louison" — care ne aduce în minte fericitele timpuri ale romantismului francez și mai fericiții ani ai vârstei școlare — când sorbeam cu nesaț versurile fermecătoare ale nemuritorului poet francez. Traducerea de față constituie un dar ales oferit limbii românești și un început fericit în legătură cu activitatea acestui poet atât de puțin cunoscut la noi — cu tot capitolul, pe care — într'o anumită clasă — l-l consacra programa analitică.

Dar sărbătorile sunt foarte bun prilej de cetire a versurilor alese — mai ales astăzi, când apucăturile moderniștilor au stricat în așa măsură poezia, de au făcut-o ilisibilă. Iată de ce se impune dela sine — un volumaș de o noutate uimitoare (în această atmosferă de apucături învechite) — ca acela pe care d. Gh. Cazacu îl publică din nou, într'o minunată prezentare tehnică. E vorba de acele momente trăite în vârtejul războiului pentru întregire — de dureroasa retragere, pe deoparte — de epoca postbelică, pe de alta. „Calea Sângelui" — cu aceste 2 cicluri e într'adevăr o carte rară — căci din ea se desprinde acea nostalgie a căminului care constituie unul din permanențele sufletului omenesc. Trec peste adevărate minuni ca „La Olt" sau „Luncă oltenească" în măsură să ne aducă toată poezia plaiului din care s'a ridicat energia unui Tudor Vladimirescu și amintesc bucăți sfâșietoare (Drumul morții, Spre Golgota. Calvarul), care ne fac să trăim alevea episoadele tragice ale marelui război. Dar calvarul răniților cărați — cum da Dumnezeu, pe ploaie și gloată:

Plouă iar și gem răniții, de-ți înăbușe auzul
Și pe drumuri desfundate curg șiraguri de convoaie.

cât de complet ne emoționează! Tabloul final îmi stărue greu în minte:

Un rănit, rămas în urmă, sub salcâm, să-și lege rana,
Un obuz crăpă tulpina și-i făcu, la cap, o cruce.

Sunt plasticizări definitive care ne atestă nu numai evidența unui real talent — dar mai ales faptul semnificativ al retrăirii în artă a unor clipe de un omenesc veritabil și profund. Și în aceiași situație se găsesc alte bucăți (De profundis, Scrisoare de pe front, Noaptea patimilor pe front, Atacul), care ne adeveresc că această retrăire a fost completă și intensă, sinceră și firească. De aceea a dus la versuri atât de corecte și de lapidare, la bucăți atât de concise în care emoția ne copleșește, pe fiece pagină.

In aceste clipe sărbătorești — mireasma lor ne poate aduce mângâiere și înviorare.

Natural că pot fi cercetate și povestirile calde, care închid câteva drame mișcătoare din viața celor necăjiți — pe care Elisabeta Hentiu — le-a închis cu grijă în „Reînfloriri brumate". Ne găsim — și de astădată — în fața unui talent robust — deși feminin, care cercetează viața, o cuprinde în ce are mai interesant și o revarsă — cu tot pitorescul și îndemânarea. E o carte duioasă din care lirismul cel mai curat se revarsă cu o superioritate într'adevăr artistică. Descrierile abundă — zilele mohorîte și nopțile senine — iar frânturile de analiză ne dau măsura cunoașterii sufletelor chinuite de atâtea taine ale vieții.

Dar — în sărbători se pot ceti mai ales romane. Recomand — pentru azi trei — deopotrivă de curate și de îngrijite: Primăvară în Țara Fagilor, al d-lui Iulian Vesper; O fată singură, în care Sandu Teleajen ne-a dat un adevărat model social și Catrinel — pilduitoare desfășurare de sentimente și pasiuni a d-lui Const. I. Manolache, inspirație puternică din viața sbuciumată a satelor — care atestă definitiv talentul de ales și firesc povestitor al autorului ei. Ajunsă atât de repede la ediția unea a II-a — această carte — alături de Sfânta Dreptate a aceluiași, de cele amintite mai sus, de Menuetul și moartea Fratelui meu a d-lui G. M. Vlădescu, — de Mamina, Romanul Furnicii (și câte altele) ale d lui Alex Lascarov-Moldovanu — dovedește cu prisosință că romanul românesc a trecut primejdia. Scăpat de greaua încercare — care-l făcea să alunece spre sensualism și exhibiționism — acest roman — matur și limpezit la flacăra artei — se îndreaptă senin spre eternitate. Cum ar trebui să se scrie — ne-o spune, aici, d. Const. Manolache, care, în „Catrinel", aduce pe oameni, așa cum sunt la ei, acasă, fără să abuzeze nici de realism, nici de răbdarea sau bunădispoziția cetitorului, care deastădată, va găsi o carte să-l mulțumească.

Cum scopul acestei cronici este acela al unor recomandări fugitive — îmi rezerv dreptul să revin — aici sau aiurea, asupra unora din lucrările prea sumar caracterizate, astăzi. Până atunci, cititorul dornic de lectură aleasă — și le poate constitui drept cea mai potrivită lectură de sărbători.

PAUL I. PAPADOPOL

——xX⊙●⊙Xx——